

Σχολική Ψυχολογία

Ενότητα 2 Μαθητές/ήτριες με Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες

Ελευθερία Ν. Γωνίδα
Τμήμα Ψυχολογίας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΑΝΟΙΚΤΑ
ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΑ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Μαθητές/ήτριες με Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Εισαγωγικά Στοιχεία

Εισαγωγικά στοιχεία (1/2)

Άτομα με ιδιαιτερότητες:

**άτομα τα οποία διαφέρουν σε τέτοιο βαθμό
ώστε να χρειάζονται πρόσθετη ειδική
βοήθεια για να διευκολυνθούν στην
αξιοποίηση του δυναμικού τους.**

Εισαγωγικά στοιχεία (2/2)

→ Ιδιαιτερότητες / ειδικές ανάγκες:
πολύ μεγάλο εύρος.

→ Διαμόρφωση κατηγοριών ειδικών αναγκών
↓
→ *θέμα έντονων διαφοριών!!!*

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Κατηγορίες Μαθητών/ητριών με Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες

Γενικές Κατηγορίες Μαθητών/ητριών με Ειδικές Ανάγκες (1/3)

- Μαθητές/ήτριες με ειδικές γνωστικές ή ακαδημαϊκού τύπου δυσκολίες.
- Μαθητές/ήτριες με κοινωνικά προβλήματα ή προβλήματα συμπεριφοράς.
- Μαθητές/ήτριες με γενικευμένη καθυστέρηση στις γνωστικές και τις κοινωνικές λειτουργίες.
- Μαθητές/ήτριες με σωματοκινητικές και αισθητηριακές βλάβες.
- Μαθητές/ήτριες προχωρημένης γνωστικής ανάπτυξης.

Γενικές και Ειδικές Κατηγορίες (2/3)

Πίνακας 1. Γενικές και Ειδικές κατηγορίες μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες (Ormrod, 2000, σελ. 178).

Γενικές Κατηγορίες	Ειδικές Κατηγορίες
Μαθητές/ήτριες με ειδικές γνωστικές ή ακαδημαϊκού τύπου δυσκολίες	<ul style="list-style-type: none">- Μαθησιακές Δυσκολίες- Ελλειμματική Προσοχή – Υπερκινητικότητα- Διαταραχές Λόγου και Επικοινωνίας
Μαθητές/ήτριες με ψυχοκοινωνικά προβλήματα ή προβλήματα συμπεριφοράς	<ul style="list-style-type: none">- Συναισθηματικές Διαταραχές ή Διαταραχές Συμπεριφοράς- Αυτισμός

(συνεχίζεται στην επόμενη διαφάνεια)

Γενικές και Ειδικές Κατηγορίες (3/3)

Γενικές Κατηγορίες	Ειδικές Κατηγορίες
Μαθητές/ήτριες με γενικευμένη καθυστέρηση στις γνωστικές και τις κοινωνικές λειτουργίες	- Νοητική Καθυστέρηση
Μαθητές/ήτριες με σωματοκινητικές και αισθητηριακές βλάβες	- Φυσικές Βλάβες και Βλάβες Υγείας - Προβλήματα Όρασης - Προβλήματα Ακοής - Σοβαρές και Πολλαπλές Αναπηρίες
Μαθητές/ήτριες προχωρημένης γνωστικής ανάπτυξης	- Χαρισματικά – Ταλαντούχα Παιδιά

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Μαθητές/ήτριες με Ειδικές Γνωστικές ή Ακαδημαϊκού τύπου Δυσκολίες

A) Άτομα με μαθησιακές δυσκολίες (1/21)

Άτομα με Μαθησιακές Δυσκολίες (ΜΔ):

άτομα τα οποία, ενώ δεν παρουσιάζουν εμφανείς νοητικές διαταραχές, αναπτυξιακά προβλήματα ή συναισθηματικά προβλήματα, δεν μπορούν να ωφεληθούν πλήρως από την τυπική διδασκαλία, με αποτέλεσμα να δυσκολεύονται σε μαθησιακά και γνωστικά επιτεύγματα και να σημειώνουν πολύ χαμηλές επιδόσεις ή και αποτυχία στο σχολείο (Τζουριάδου, 1995).

A) Άτομα με ΜΔ (2/21)

Συνήθως, πρόκειται για:

δυσκολίες σε συγκεκριμένες γνωστικές λειτουργίες (π.χ., στην αντίληψη, μνήμη, γλώσσα, μεταγνώση κτλ.) οι οποίες δε μπορούν να αποδοθούν σε άλλου τύπου δυσκολίες όπως νοητική καθυστέρηση, αισθητηριακές βλάβες, συναισθηματικά προβλήματα.

A) Άτομα με ΜΔ (3/21)

Οι δυσκολίες σε συγκεκριμένες γνωστικές λειτουργίες μπορεί να είναι:

- **Αντιληπτικές Δυσκολίες,**
πιθανές δυσκολίες στην πρόσληψη πληροφοριών μέσω συγκεκριμένων αισθητηριακών οδών (π.χ., προβλήματα ακουστικής διάκρισης, οπτικο-χωρικής αντίληψης).
- **Μνημονικές Δυσκολίες,**
μειωμένη ικανότητα συγκράτησης και ανάπλασης πληροφοριών είτε σε επίπεδο βραχύχρονης είτε σε επίπεδο μακρόχρονης μνήμης.
- **Μεταγνωστικές Δυσκολίες,**
δυσκολίες στη χρήση στρατηγικών μάθησης και την εφαρμογή στρατηγικών αυτο-ρύθμισης.

A) Άτομα με ΜΔ (4/21)

- **Δυσκολίες κατά την ανάγνωση,**
προβλήματα στην αναγνώριση γραπτών λέξεων ή την κατανόηση ενός κειμένου που διαβάζουν (ακραία μορφή: *δυσλεξία*).
- **Δυσκολίες στην παραγωγή του γραπτού λόγου,**
προβλήματα στη γραφή, την ορθογραφία ή και την έκφραση ιδεών (ακραία μορφή: *δυσγραφία*).
- **Δυσκολίες στα μαθηματικά,**
προβλήματα κατά την επεξεργασία, τη συγκράτηση ή την ανάπτυξη αριθμητικών πληροφοριών (π.χ. *μεγάλη δυσκολία κατά τη μάθηση στοιχειωδών αριθμητικών πληροφοριών, μειωμένη αίσθηση του χρόνου*).

A) Άτομα με ΜΔ (5/21)

- **Δυσκολίες κοινωνικής αντίληψης,**

δυσκολίες ερμηνείας και κατανόησης κοινωνικών νύξεων προερχόμενων από άλλους (π.χ., αντιδράσεις, συναισθήματα) με αποτέλεσμα την εκδήλωση μη - κατάλληλων μορφών συμπεριφοράς.

A) Άτομα με ΜΔ (6/21)

Βίντεο με παραδείγματα διάσημων ανθρώπων του χθες και του σήμερα με μαθησιακές δυσκολίες:

<http://www.youtube.com/watch?v=xoeZAXUZbqQ>

→ Πρόκειται για την κατηγορία με τη μεγαλύτερη συχνότητα ατόμων με ειδικές ανάγκες (πολλαπλές εκδηλώσεις, συμπτωματολογία που αλλάζει με την πρόοδο της ηλικίας).

A) Άτομα με ΜΔ (7/21)

→ Απουσία πλήρους συμφωνίας για τον ορισμό της κατηγορίας αυτής. Ωστόσο, συμφωνία σε 3 σημεία:

1. Οι μαθητές/ήτριες διακρίνονται από σημαντικές δυσκολίες σε μία ή περισσότερες γνωστικές λειτουργίες, οι οποίες συνήθως είναι παρούσες καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής τους. Επικρατέστερη υπόθεση αιτιολογίας η ύπαρξη δυσλειτουργίας του ΚΝΣ, πιθανότατα εγγενώς προσδιορισμένης (ωστόσο, αναφορές γίνονται και σε περιβαλλοντικούς παράγοντες).
2. Οι δυσκολίες αυτές δεν μπορούν να αποδοθούν σε άλλες δυσχέρειες όπως νοητική καθυστέρηση, διαταραχές συμπεριφοράς, αισθητηριακές βλάβες. Ωστόσο, μπορεί να συνυπάρχουν και με άλλες δυσκολίες, αλλά δεν οφείλονται σ' αυτές.

A) Άτομα με ΜΔ (8/21)

3. Οι δυσκολίες αυτές επηρεάζουν τη σχολική επίτευξη σε τέτοιο βαθμό ώστε η ειδική εκπαιδευτική βοήθεια να θεωρείται απαραίτητη. Οι μαθητές/ήτριες με μαθησιακές δυσκολίες σταθερά σημειώνουν πολύ χαμηλές επιδόσεις σε μία ή περισσότερες γνωστικές περιοχές, όχι σε όλες, οι οποίες δε συμβαδίζουν με τη χρονολογική τους ηλικία και το νοητικό τους επίπεδο (το οποίο συνήθως είναι μέσου ή και υψηλότερου επιπέδου).

A) Συνήθη χαρακτηριστικά των ατόμων με ΜΔ (9/21)

Παρά την ετερογένεια της ομάδας, τα άτομα αυτά διακρίνονται από κάποια κοινά χαρακτηριστικά:

- Εύκολη απόσπαση της προσοχής.
- Μη αποτελεσματικές μνημονικές και μαθησιακές στρατηγικές.
- Παθητική στάση προς τη μάθηση, όχι ενεργητική εμπλοκή.
- Χαμηλή ακαδημαϊκή αυτο-αντίληψη και χαμηλά κίνητρα ακαδημαϊκής επίτευξης.
- Χαμηλές κινητικές δεξιότητες.
- Χαμηλές κοινωνικές δεξιότητες.

Μπορείτε να επισκεφθείτε την παρακάτω ιστοσελίδα: The National Center for Learning Disabilities <http://www.youtube.com/user/NCLD1401>

A) Άτομα με ΜΔ (10/21): Συμβουλευτική σε εκπαιδευτικούς

Λαμβάνοντας υπόψη:

- τη μεγάλη ετερογένεια των μαθητών/ητριών αυτών,
- την προσαρμογή των διδακτικών πρακτικών στις ειδικές ικανότητες και αδυναμίες των ατόμων,
- τη μεγάλη δυσκολία της εξατομίκευσης της διδασκαλίας σε πραγματικά πλαίσια,

μπορούν να προταθούν κάποιες διδακτικές πρακτικές οι οποίες να είναι ωφέλιμες σε πολλούς/-ές μαθητές/ήτριες με δυσκολίες μάθησης.

Α) Άτομα με ΜΔ (11/21): Συμβουλευτική σε εκπαιδευτικούς

- Ελαχιστοποίηση των ερεθισμών που αποσπούν την προσοχή αυτών των μαθητών/ητριών.
- Χρήση πολλαπλών τρόπων παρουσίασης των πληροφοριών.
- Ανάλυση των λαθών των μαθητών/ητριών αυτών (*εντοπισμός των δυσκολιών*).
- Διδασκαλία μνημονικών και μαθησιακών στρατηγικών.
- Παροχή βοηθητικών μέσων μελέτης (*π.χ., διαγράμμάτων, περιλήψεων, κτλ.*).

Β) Άτομα με Ελλειμματική Προσοχή – Υπερκινητικότητα (12/21)

Η Διαταραχή της Ελλειμματικής Προσοχής –
Υπερκινητικότητας (ΔΕΠΥ) η οποία χαρακτηρίζεται από:

- α. δυσκολία συγκέντρωσης και διατήρησης της προσοχής,
- β. υπερκινητική και παρορμητική συμπεριφορά,
- γ. και τα δύο παραπάνω.

B) Άτομα με ΔΕΠΥ (13/21)

- α. Σοβαρά προβλήματα εστίασης και συντήρησης της προσοχής σε ένα συγκεκριμένο έργο (εξωτερικά ερεθίσματα, σκέψεις, ονειροπόληση, συχνά λάθη και απροσεξίες, δυσκολίες εφαρμογής οδηγιών και επιμονής στην επίτευξη ενός έργου).
- β. Υπερβολική ενέργεια (μπορεί να εκφράζεται στην κίνηση, στο λόγο, στο παιχνίδι, στην εργασία / πολύ συχνές παρορμητικές αντιδράσεις στο λόγο και στη συμπεριφορά).
- γ. α + β.

B) Συνήθη χαρακτηριστικά των ατόμων με ΔΕΠΥ (14/21)

- Δυσκολίες επεξεργασίας πληροφοριών.
- Εξαιρετική φαντασία / δημιουργικότητα.
- Προβλήματα συμπεριφοράς στην τάξη (π.χ., συνεχείς διακοπές άλλων, μη υπακοή στους κανόνες της τάξης).
- Δυσκολίες μετάβασης από τη μια δραστηριότητα της τάξης στην άλλη.
- Λίγες φιλικές σχέσεις με συνομηλίκους.

B) Συνήθη χαρακτηριστικά ατόμων με ΔΕΠΥ (15/21)

Γενικά:

- Πιθανή συνύπαρξη με άλλες δυσκολίες μάθησης, με συναισθηματικά προβλήματα ή προβλήματα συμπεριφοράς.
- Πιθανή και η 'χαρισματικότητα'.
- Διατήρηση των προβλημάτων μέχρι και την ενήλικη ζωή.
- Πιο συχνή στα αγόρια από ό,τι στα κορίτσια.
- Ομάδα υψηλού κινδύνου για εγκατάλειψη του σχολείου.

Ντοκιμαντέρ σχετικά με το πώς είναι να ζει κανείς με Ελλειμματική Προσοχή & Υπερκινητικότητα: <http://www.youtube.com/watch?v=5lrcxmOolB8>

B) Άτομα με ΔΕΠΥ (16/21): Συμβουλευτική σε εκπαιδευτικούς

- Διδασκαλία στρατηγικών εστίασης της προσοχής στα σχολικά έργα.
- Διδασκαλία στρατηγικών ελέγχου της υπερκινητικότητας και του παρορμητισμού (χρήση αυτο-οδηγιών).
- Διδασκαλία στρατηγικών αποτελεσματικής οργάνωσης και χρήσης του χρόνου.
- Διδασκαλία και ενθάρρυνση κατάλληλων μορφών συμπεριφοράς μέσα στην τάξη (δομημένο περιβάλλον τάξης / ξεκάθαρες προσδοκίες συμπεριφοράς από τους/τις μαθητές/ήτριες).

Γ) Διαταραχές λόγου και επικοινωνίας (17/21)

Διαταραχές Λόγου και Επικοινωνίας:

δυσχέρειες στην ομιλία και την κατανόηση της γλώσσας οι οποίες παρεμβαίνουν αρνητικά στην επίτευξη στο σχολείο.

Γ) Διαταραχές λόγου και επικοινωνίας (18/21)

Συνήθως:

- χρόνια προβλήματα άρθρωσης,
- τραυλισμός – επαναλήψεις,
- δυσκολίες κατανόησης του λόγου τρίτων,
- λόγος μη-αναπτυξιακά ορθός (π.χ., ένα παιδί νηπιαγωγείου που επικοινωνεί μόνο με χειρονομίες).

→ Πιθανή η συνύπαρξη των διαταραχών λόγου και με άλλα προβλήματα (π.χ., προβλήματα ακοής), συχνά όμως δε συνοδεύεται από κανένα άλλο πρόβλημα.

Γ) Διαταραχές λόγου και επικοινωνίας (19/21)

Συνήθη χαρακτηριστικά:

- Απροθυμία για ομιλία.
- Αμηχανία και ατολμία κατά τη διάρκεια ομιλίας.
- Δυσκολίες στην ανάγνωση και τη γραφή.

Γ) Άτομα με διαταραχές λόγου και επικοινωνίας: Συμβουλευτική σε εκπαιδευτικούς (20/21)

- Ενθάρρυνση της προφορικής επικοινωνίας μέσα στην τάξη.
- Υπομονή κατά την ακρόαση αυτών των μαθητών/ητριών.
- Ευγενική 'απαίτηση' διευκρινίσεων όταν τα μηνύματα δεν είναι καθαρά.

Γενικές συστάσεις για μαθητές/ήτριες με ειδικές γνωστικές ή ακαδημαϊκού τύπου δυσκολίες (21/21)

- Διευκόλυνση των μαθητών/ητριών να πετυχαίνουν σε ακαδημαϊκά έργα (*περιορισμός του ιστορικού αποτυχιών, ενίσχυση της ακαδημαϊκής αυτο-αντίληψης και της αυτο-αποτελεσματικότητας*).
- Οι προσδοκίες σε σχέση με τη σχολική επίτευξη να είναι σαφώς καθορισμένες.
- Κατά την ανάθεση εργασιών σε σχέση με την ανάγνωση, να λαμβάνεται υπόψη το επίπεδο των μαθητών/ητριών.
- Συμβολή στην ενίσχυση της αυτο-αντίληψης και των κινήτρων των μαθητών/ριών αυτών.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Μαθητές/ήτριες με Ψυχοκοινωνικά Προβλήματα ή Προβλήματα Συμπεριφοράς

A) Συναισθηματικές διαταραχές ή διαταραχές συμπεριφοράς (1/15)

Συναισθηματικές Διαταραχές / Διαταραχές Συμπεριφοράς:

Οι μαθητές/ήτριες με διαταραχές συμπεριφοράς επιδεικνύουν σοβαρές και επίμονες μορφές συμπεριφοράς, οι οποίες είναι συνήθως ακατάλληλες για την ηλικία τους και καταλήγουν σε κοινωνικές συγκρούσεις, προσωπική δυστυχία και σχολική αποτυχία.

A) Συναισθηματικές διαταραχές ή διαταραχές συμπεριφοράς (2/15)

→ Μεγάλη ετερογένεια των διαταραχών αυτών.

Παραδείγματα:

- Αδυναμία διαμόρφωσης και διατήρησης καλών διαπροσωπικών σχέσεων είτε με ενηλίκους είτε με συνομηλίκους.
- Υπερβολικό και μόνιμο άγχος.
- Κατάθλιψη για μεγάλο χρονικό διάστημα.
- Υπερβολικές αλλαγές της διάθεσης.
- Πολύ επιθετική ή αντικοινωνική συμπεριφορά.

A) Συναισθηματικές διαταραχές ή διαταραχές συμπεριφοράς (3/15)

→ Δύο κατηγορίες διαταραχών αυτού του τύπου:

- α. **‘Εξωτερικευμένες’ διαταραχές συμπεριφοράς**
(επιθετική συμπεριφορά, προκλητικότητα, ανυπακοή, ψέματα, κλοπές, έλλειψη αυτο-ελέγχου).
- β. **‘Εσωτερικευμένες’ διαταραχές συμπεριφοράς**
(υπερβολικό άγχος, κατάθλιψη, απομόνωση από τους άλλους, διαταραχές διατροφής, τάσεις αυτοκτονίας).

A) Συναισθηματικές διαταραχές ή διαταραχές συμπεριφοράς (4/15)

Αιτιολογία:

α. Περιβαλλοντικοί παράγοντες

(π.χ., κακοποίηση παιδιού, ασυνεπείς πρακτικές ανατροφής, αγχογόνες συνθήκες ζωής, έκθεση σε συνθήκες βίας, κατάχρηση αλκοόλ/ ναρκωτικών ουσιών στην οικογένεια).

β. Βιολογικοί παράγοντες

(π.χ., κληρονομικότητα, ορμονικές διαταραχές, εγκεφαλικά τραύματα, ασθένειες).

A) Συναισθηματικές διαταραχές ή διαταραχές συμπεριφοράς (5/15)

Πότε οι μαθητές/ήτριες με διαταραχές συμπεριφοράς θεωρούνται ότι έχουν ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες;

Όταν η συμπεριφορά τους επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό αρνητικά την τάξη.

A) Συναισθηματικές διαταραχές ή διαταραχές συμπεριφοράς (6/15)

Κοινά χαρακτηριστικά:

- Δυσκολία αλληλεπίδρασης με τους άλλους με κοινωνικά αποδεκτούς τρόπους.
 - Δυσκολία διαμόρφωσης και διατήρησης διαπροσωπικών σχέσεων.
 - Χαμηλή αυτο-αντίληψη.
 - Συχνές απουσίες από το σχολείο.
 - Χειροτέρευση της ακαδημαϊκής επίδοσης με την πρόοδο της ηλικίας.
- Συχνή η συνύπαρξη συναισθηματικών διαταραχών με άλλες ειδικές ανάγκες (π.χ., δυσκολίες μάθησης, νοητική καθυστέρηση, χαρισματικότητα).

A) Συναισθηματικές διαταραχές ή διαταραχές συμπεριφοράς (7/15): Συμβουλευτική σε εκπαιδευτικούς

- Συνήθως εξατομικευμένα προγράμματα προσαρμοσμένα στις ιδιαιτερότητες του κάθε παιδιού. Ωστόσο:
 - Ένδειξη προσωπικού ενδιαφέροντος για τα παιδιά αυτά.
 - Ενσωμάτωση στην τάξη και δραστηριοτήτων οι οποίες είναι πιο πιθανό να είναι σχετικές με τα ενδιαφέροντα των παιδιών αυτών.
 - Θετική ενίσχυση για την εκδήλωση επιθυμητών μορφών συμπεριφοράς.
 - Απομάκρυνση των παιδιών από συνθήκες που αποτελούν ευκαιρίες εκδήλωσης της μη-επιθυμητής συμπεριφοράς.

A) Συναισθηματικές διαταραχές ή διαταραχές συμπεριφοράς (8/15): Συμβουλευτική σε εκπαιδευτικούς

- Αποκατάσταση πιθανών ζημιών από τα ίδια τα παιδιά αυτά (συχνά και ως 'υπερδιόρθωση').
- Επαγρύπνηση για πιθανή κακοποίηση ή απόρριψη των παιδιών αυτών.
- Επαγρύπνηση για ενδείξεις πιθανού σχεδιασμού αυτοκτονίας (ξαφνική απόσυρση από κοινωνικές σχέσεις, παραμέληση της προσωπικής εμφάνισης, ξαφνική ανύψωση της διάθεσης, υπερβολική ενασχόληση με ζητήματα θανάτου, απειλές, τακτοποίηση εκκρεμοτήτων, κτλ.).
- Διευκόλυνση στην απόκτηση πιο κατάλληλων μορφών συμπεριφοράς και σε επίπεδο διαπροσωπικών σχέσεων και σε επίπεδο περιβάλλοντος τάξης.

B) Άτομα με αυτισμό (9/15)

Αυτισμός:

Πρόκειται για αναπτυξιακή διαταραχή η οποία προκαλείται από εγκεφαλική δυσλειτουργία και έχει ως κυριότερο γνώρισμά της την *αδυναμία κοινωνικής αλληλεπίδρασης*.

B) Άτομα με αυτισμό (10/15)

Άλλα χαρακτηριστικά:

- αδυναμία επικοινωνίας,
- επαναλαμβανόμενες συμπεριφορές,
- πολύ περιορισμένα και περίεργα ενδιαφέροντα,
- επιθετική συμπεριφορά προς τον εαυτό και τους άλλους,
- μεγάλη ανάγκη ενός σταθερού και προβλέψιμου περιβάλλοντος.

B) Άτομα με αυτισμό (11/15)

- Συχνά, η εκπαίδευση της πλειοψηφίας των αυτιστικών ατόμων γίνεται σε ειδικά σχολεία ή ειδικές τάξεις με έναν μικρό σχετικά αριθμό να φοιτά σε κανονική τάξη (συνήθως με παρουσία εκπαιδευτικού υποστηρικτικής διδασκαλίας).

B) Κοινά χαρακτηριστικά ατόμων με αυτισμό (12/15)

- Στέρξη βασικών κοινωνικών δεξιοτήτων (π.χ., επαφή με τα μάτια, αναζήτηση ανακούφισης από άλλους κτλ.).
- Ηχολαλία (συνεχής επανάληψη μιας φράσης που κάποιος είπε).
- Ισχυρή προσκόλληση σε συγκεκριμένα άψυχα αντικείμενα.
- Αδέξιες κινήσεις (π.χ., άχαρο περπάτημα, επαναλαμβανόμενες χειρονομίες).
- Υψηλού επιπέδου οπτικο-χωρικές δεξιότητες.

B) Κοινά χαρακτηριστικά ατόμων με αυτισμό (13/15)

→ Τα αυτιστικά άτομα μπορεί να έχουν:

- κανονική νοημοσύνη,
- υψηλή νοημοσύνη,
- νοητική καθυστέρηση σε ποικίλους βαθμούς,
- εξαιρετικές επιδόσεις ως προς μια μόνο ικανότητα (ιδιώτης σοφός).

Βίντεο για τις συνήθεις ενδείξεις και συμπεριφορές του αυτισμού:
<http://www.youtube.com/watch?v=lbXjW-cX9kQ>

B) Άτομα με αυτισμό (14/15): Συμβουλευτική σε εκπαιδευτικούς

- Συνήθως, **εξατομικευμένα προγράμματα**. Ωστόσο, οι 3 παρακάτω στρατηγικές διευκολύνουν την αλληλεπίδραση με τα αυτιστικά παιδιά στα πλαίσια της σχολικής τάξης:
- Αποφυγή αλλαγών μέσα στην τάξη.
 - Διαμόρφωση ενός σταθερού προγράμματος (στο βαθμό που κάτι τέτοιο είναι εφικτό) στα πλαίσια της σχολικής τάξης.
 - Χρήση εποπτικών μέσων διδασκαλίας (Γιατί;).

Γενικές Συστάσεις για Μαθητές/ήτριες με Ψυχοκοινωνικά Προβλήματα (15/15)

- Άσκηση στις δεξιότητες οικοδόμησης διαπροσωπικών σχέσεων (βασικών και πιο σύνθετων, ανάλογα με τις ελλείψεις/ /επεξεργασία μη λεκτικών σημάτων, συνεργασία, επικοινωνία, επίλυση συγκρούσεων).
- Διαμόρφωση ενός ξεκάθαραυ πλαισίου για το τι είναι αποδεκτό και τι μη-αποδεκτό.
- Ξεκάθαρες οι συνέπειες (ενισχυτικές ή τιμωρητικές) συγκεκριμένων ενεργειών που είναι συνήθειες σε μια τάξη.
- Έμφαση στην πρόβλεψη μη αποδεκτών συμπεριφορών και τον περιορισμό ή την αποφυγή τους με την έναρξη της εκδήλωσής τους.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Μαθητές/ήτριες Προχωρημένης Γνωστικής Ανάπτυξης (Χαρισματικότητα)

Χαρισματικότητα (1/10)

Χαρισματικότητα:

Ασυνήθιστα υψηλή επίτευξη σε μία ή περισσότερες γνωστικές περιοχές σε σημείο που να απαιτείται ειδική βοήθεια για την πλήρη αξιοποίηση αυτού του υψηλού δυναμικού.

Χαρισματικότητα (2/10)

Συνήθως τα χαρισματικά ή ταλαντούχα παιδιά σημειώνουν εξαιρετικές επιδόσεις σε ένα ή περισσότερα από τα παρακάτω:

- γενική νοητική ικανότητα,
- επίτευξη σε ένα συγκεκριμένο γνωστικό πεδίο,
- δημιουργικότητα,
- καλές τέχνες,
- ηγεσία.

Χαρισματικότητα (3/10)

Πώς γίνεται η διάγνωση της χαρισματικότητας;

Διαφωνίες μεταξύ των θεωρητικών!

Χαρισματικότητα (4/10)

α. Αξιολόγηση βάσει του δείκτη νοημοσύνης
(>125-130).

β. Αξιολόγηση βασισμένη και σε άλλες πτυχές της νοημοσύνης
(σύμφωνα με τις πιο σύγχρονες θεωρητικές προσεγγίσεις για τη νοημοσύνη).

γ. Αξιολόγηση βάσει πολλαπλών κριτηρίων
(π.χ., δημιουργικότητα, κίνητρο επίτευξης).

Χαρισματικότητα (5/10)

- **Ρόλος του πολιτισμικού πλαισίου!**
- **Κάποια χαρισματικά παιδιά αποκρύπτουν τις ικανότητές τους σκοπίμως, ειδικά κατά την περίοδο της εφηβείας (ΓΙΑΤΙ;).**

Κοινά χαρακτηριστικά χαρισματικών ατόμων (6/10)

→ Μεγάλες ατομικές διαφορές!

ΩΣΤΟΣΟ:

- Διευρυμένο λεξιλόγιο.
- Εκτεταμένες γνώσεις και συχνά εμπειρογνωμοσύνη σε συγκεκριμένες περιοχές.
- Ικανότητα να μαθαίνουν ταχύτερα και πιο εύκολα από τους συνομηλίκους.
- Γνωστικές λειτουργίες και μεταγνωστικές δεξιότητες υψηλότερου επιπέδου.
- Μεγαλύτερη ευελιξία στην προσέγγιση των έργων και την παραγωγή ιδεών.

Κοινά χαρακτηριστικά χαρισματικών ατόμων (7/10)

- Κατάκτηση νωρίτερα της αφηρημένης σκέψης.
- Υψηλοί στόχοι και προσδοκίες επίτευξης.
- Υψηλό κίνητρο επίτευξης σε δύσκολα έργα, αισθήματα πλήξης για εύκολα έργα.
- Θετική αυτο-αντίληψη, ειδικά ως προς την ακαδημαϊκή της διάσταση.
- Ψυχοκοινωνική και συναισθηματική ανάπτυξη υψηλότερη του μέσου όρου *(αν και υπάρχουν περιπτώσεις χαρισματικών ατόμων που είναι αδέξιοι σε κοινωνικά και συναισθηματικά ζητήματα)*.

Κοινά χαρακτηριστικά χαρισματικών ατόμων (8/10)

→ Δυνατή η συνύπαρξη της χαρισματικότητας με άλλη ιδιαιτερότητα (π.χ., δυσκολίες μάθησης, συναισθηματικές ή αισθητηριακές διαταραχές, κτλ.)

Χαρισματικότητα (9/10):

Συμβουλευτική σε εκπαιδευτικούς

→ Χρειάζονται πραγματικά τα χαρισματικά παιδιά υποστήριξη στο σχολείο;

ΝΑΙ, διότι:

- Ανάλογα με το δυναμικό που έχουν, οι επιδόσεις τους στα πλαίσια μιας κανονικής τάξης είναι χαμηλές (ΑΡΑ, θα πρέπει να βοηθηθούν για να αξιοποιήσουν στο μέγιστο το δυναμικό τους).
- Είναι πιθανό να χάσουν το ενδιαφέρον τους για το σχολείο, λόγω των πολύ εύκολων βαρετών έργων.

Χαρισματικότητα (10/10): Συμβουλευτική σε εκπαιδευτικούς

Στρατηγικές ενδυνάμωσης των ιδιαίτερων ικανοτήτων/δεξιοτήτων των χαρισματικών μαθητών/ητριών:

- Παροχή εξατομικευμένων εργασιών, τεστ, κτλ.
- Διαμόρφωση ομάδων παιδιών με αντίστοιχα ενδιαφέροντα (*περιορισμός του κινδύνου της απώλειας ενδιαφέροντος*).
- Διδασκαλία σύνθετων γνωστικών δεξιοτήτων στα πλαίσια συγκεκριμένων μαθημάτων.
- Παροχή ευκαιριών για ανεξάρτητη μελέτη.
- Ενθάρρυνση των χαρισματικών παιδιών να θέτουν υψηλούς στόχους.
- Αναζήτηση εξωτερικών πηγών (*εκτός του σχολείου*) ενίσχυσης των εξαιρετικών ικανοτήτων.

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων

Το Έργο αυτό κάνει χρήση του ακόλουθου έργου:

Πίνακας 1: «Γενικές και Ειδικές κατηγορίες μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες».

Άδεια με την οποία διατίθεται: Copyright – Με επιφύλαξη κάθε δικαιώματος.

Πηγή: Ormrod, J.E. (2000). [Educational Psychology: Developing Learners](#) (7th ed), σελ. 178. Upper Saddle River, New Jersey: Merrill.

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, **Ελευθερία Γωνίδα**.
«**Σχολική Ψυχολογία**. Ενότητα 2: **Μαθητές με Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες**».
Έκδοση: **1.0**. Θεσσαλονίκη **2015**. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:
<http://eclass.auth.gr/courses/OCRS220/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Μη Εμπορική Χρήση - Παρόμοια Διανομή 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Τέλος ενότητας 2

Επεξεργασία: Εύχαρις Κιζιρίδου
Θεσσαλονίκη, Χειμερινό Εξάμηνο 2014-2015

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Σημειώματα

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

